

Nabestaandenspensionen (Nbp) en het Pensioenakkoord: de Gordiaanse knoop opnieuw gelegd?

Dit voorstel Nbp maakt **maatschappelijke tweedeling nog meer manifest**, met name waar het gaat om de uitkeringen bij overlijden voor de pensioendatum:

- enerzijds geldt voor werknemers met vast dienstverband en nette pensioenregeling straks een Nbp-regeling (partner- en (half)wezenpensioen), die afhankelijk van de situatie en de uiteindelijke vormgeving als goed tot bovenmatig valt te typeren;
- en anderzijds is er voor anderen, vanuit de overheid, slechts een sterk beperkte en streng voorwaardelijke Anw-regeling.

Hoe het tot nu toe is

Pensioenfondsen hebben een zekere vrijheid om Nbp vorm te geven: kapitaaldekking, risicodekking, mix-vormen, vrijwillige aanvullingen,...

Daarbij wordt i.h.a. wel rekening gehouden met een eventuele Anw-uitkering, en zeker met de AOW.

Er zijn een aantal probleempunten (o.a. in kaart gebracht door Omtzigt/Bruins, initiatiefnota van 13 juli 2018): complexiteit, onzorgvuldige communicatie, gebrek aan kennis, partnerdefinitie, situatie bij beëindiging dienstverband, echtscheiding, en meer.

Eén van de problemen is de beperkte Anw, en de grote variatie in manieren waarop door de fondsen met het daardoor ontstane Anw-hiaat wordt omgegaan.

En een onderbelicht aspect is, dat alleen voor werknemers met een vast dienstverband en een nette pensioenregeling Nbp standaard is verzekerd vanaf ingang van een “officieel erkend” partnerschap, en ongeacht hun medische situatie op dat moment (dit aspect is manifester geworden door de sterke afbouw van de Anw).

Hoe wordt het straks (kort door de bocht, en ongeveer, want de pensioenwereld is er ook nog mee bezig)

- Tot pensioendatum alleen nog Nbp op risicobasis, daarna kapitaalbasis (d.w.z. verdelen opgebouwde OP-aanspraken over gepensioneerde en partner). *Geldt hierbij de eventuele individueel overeengekomen pensioendatum als kantelmoment? Zo ja, dan vraagt dat om heel goed inzicht in alle effecten van die datumkeuze, en instemming van een partner!*
- Er wordt een (half)wezenpensioen ingevoerd, resp. verruimd en verhoogd (met vaste eindleeftijd van 25 jaar). Ook de partnerdefinitie wordt verruimd (“vanaf 6 maanden samenwonen”; *hoe toetst men dat, rekbaar begrip?*). Maar... dit impliceert dat er **2 partners tegelijkertijd** kunnen zijn, waarbij geldt dat de eerste partner het Nbp krijgt. *Hebben de eventuele (erkende) (half)wezen bij/van de tweede partner wel recht op het voor de overleden werknemer verzekerde (half)wezenpensioen? (N.B. De tweede partner heeft geen recht op Anw, en de huidige Anw kent geen halfwezen en hanteert een veel lagere eindleeftijd voor volle wezen).*
- Uitkering bij overlijden voor pensioendatum is (fiscaal max.) 50% van actuele salaris, **levenslang uit te keren**. *Krijgen de sociale partners nog ruimte om een Anw- resp. een AOW-uitkering in te bouwen bij het uit te keren Nbp? Zo neen: waarom niet, dit kan toch leiden tot een bovenmatig hoge totale uitkering? Zo ja: wordt dan de mate en wijze van inbouw breed in of over de sectoren heen afgestemd om enige uniformiteit te bereiken?*
- Er wordt ruimte geboden/verplicht voor mogelijke (tijdelijke) voortzetting na ontslag/WW (prima, maar dit had ook al eerder gekund). Echter uitruil van opgebouwd OP bij eerdere dienstverlating mag straks niet meer. Wel wordt toegestaan om max. 3 jaar (*waarom 3 jaar, i.p.v. relatie leggen met beschikbaarheid aan opgebouwd OP?*) de risicodekking voort te zetten. (Overigens blijft vrijwillige totale voortzetting wel mogelijk).

Vreemde effecten

- **Het verschil tussen werknemers met een vaste baan/goed pensioen en anderen, wordt v.w.b. Nbp nog groter dan in het huidige systeem.**
- Er kan een (**zeer**) groot verschil zijn in Nbp-uitkering bij overlijden kort voor (o.b.v. actuele salaris) of vlak na pensioendatum (sterk afhankelijk van historisch dienstverband); dit belangrijke punt uit de nota van 13-7-2018 wordt dus **niet** gehonoreerd!
- Blijvend **lastige situatie bij echtscheiding** vóór de pensioendatum; in essentie is het toch zo, dat de scheidende partner in elk geval het recht op Nbp verliest (en dat kan straks levenslang een flink bedrag zijn, bij overlijden van de verzekerde voor pensioendatum), dus nog steeds sterk adviesgevoelig.

- **Premie:** de benodigde risicopremie zal bij de voorgestelde franchiseloze optie nog wel eens kunnen tegenvallen qua hoogte (*zijn of komen er voorbeeldberekeningen?*). En het is vaak gebruikelijk, dat alle deelnemers moeten meebetalen (“onbepaalde partner”), ook alleenstaanden en mensen met een partner met voldoende eigen inkomen (en dat zijn er velen, gezien de argumentatie waarmee de Anw sterk is afgebouwd), maar zij bouwen niets op met die premies. (Terwijl dat bij nogal wat fondsen tot nu toe wel tot veler tevredenheid passend is geregeld, dankzij gehele of partiële kapitaaldekking).
- Er zullen nogal wat nabestaanden komen, die na overlijden van hun partner vóór de pensioendatum, een **ruim inkomen** blijken te hebben, met name bij ongekort recht op Anw of als ze blijven doorwerken, en vooral ook bij Nbp bovenop AOW. *Hoe is dat maatschappelijk te verdedigen? Is het niet zinvol een of andere vorm van inkomenstoets uit te werken en toe te passen, als het Nbp-voorstel onverkort gehandhaafd blijft?*

ZZP-ers

Weliswaar benoemd als experiment (max. 4 jaar), maar ZZP-ers mogen zich op vrijwillige basis aansluiten bij een pensioenfonds (*Hoe gaat dat met medische waarborgen? Kan aanmelden alleen bij fondsen in de eigen sector?*). Daarbij is van groot belang, dat ZZP-ers meestal nogal wisselende inkomsten hebben. En zeker in geval van langdurige ziekte, zullen de actuele inkomsten wel eens erg gering kunnen zijn. Dat betekent dat er een oplossing gevonden moet worden in de zin van een soort **fictief norminkomen** (bijv. meerjarig gemiddelde), om tot een redelijk stabiel Nbp te kunnen leiden. *Wordt dit meegenomen in het experiment?*

Tenslotte: *Waarom is er zoveel politieke weerstand tegen verruiming van de Anw, incl. -half-wezenpensioen, tot ten minste het niveau genoemd door de StvdA in de brief van 17-6-2020 (pagina 5)?*

(6-2-2021)